

1815: annekterades Apricale av Kungariket Sardinien.

Särprägel

Apricale är aldrig så exakt beskriven som i dessa korta rader från Rita De Santis: "Fastklamrad vid bergets topp / låter du falla dina hus som ett radband / i avvaktan på att kvällen / ska få livslusten att återvända." (ur: *Il Vento e la Primavera*, på svenska: *Vinden och våren*).

Byns skönhet märks redan vid första ögonkastet. Isolerad uppe på den branta kullen, med de mörka husen, förefaller den vara en by från 1200-talet. När du sedan går in i byn, och i de typiska gränderna (carruggi) av sten, med de tre antika portarna fortfarande intakta, stärks den medeltida känslan.

Över hela byn tronar slottet Castello della Lucertola. Enligt traditionen är den kelternas och ligurerans symbol.

som installerade sig här, ledda av kung Avrigallus. De kallades för "Chiardilunaköpmän" (de handlade med salt, bärnsten och metaller samt begravde sina döda under stenhögar). Ödlan (lucertola), Apricales själ, symboliserar dess ursprung och solbelysta läge.

Människors minnen

"Utsikten över Apricale, som plötsligt dyker upp bakom en kurva, är helt fantastisk och formar en oförglömlig upplevelse; byn är ihopkrupen uppe på en sluttning mitt bland olivträdsfälten" (Edward och Margaret Berry, *Vid Italiens västerländska portar*, London, 1931).

Kända personer

Huvudpersonen heter Anna Bellomo della Torre, även kallad "Grevinnan av Apricale". Hon är en historisk person, gåtfull och intrigant, som levde under La belle époque (runt sekelskiftet 1900). Hon var internationell spion under det rysk-japanska kriget i början av förra seklet, vacker och intelligent, frekventerade hon de viktigaste salongerna i Europa, särskilt dem i Paris och Sankt Petersburg. Ihågkommen av författare och konstnärer (i slottet Castello della Lucertola finns ett rum helt tillägnat henne, med möblemang och kuriositeter från epoken). Hon dog

tragiskt 1904.

Kuriosa

Den enda överlevande bland General Custers män (det legendariska sjunde kavalleriregementet) under slaget vid Little Big Horn var John Martin, alias Giovanni Battista Martini, född i Apricale. Han hade tidigare emigrerat till Amerika i jakt på ett bättre liv, och blev den trumpetare som Custer skickade iväg för att be om förstärkning. Tack vare att han avlägsnande sig från slagfältet räddades hans liv. Hövdingen Sitting Bull fick aldrig tag i hans skalp.

Slingrande gränder och ett slott fyllt av konst

Apricale är unik. Byn har ett trappformat utseende, med gamla stenbyggnader som växer på höjden i flera steg. Därför händer det att ingången ligger på den högsta våningen och att man måste gå ner för trapporna för att komma till rummen. Apricale betyder poesi skapad på gatan, konstnärers ateljéer, en tillflyktsort för resenärer, som har hittat en behaglig plats att lyssna till

En teckning av Lele Luzzati

alver eller ugglor i skogen.

Claudio Nobbio, även kallad "poeten från Avrigue", berättar i vers myterna om Apricale. Den mystiska ödlan som har gett slottet sitt namn som återupplivats, i form av gammal rostig metall, i ringen av sten vid Pian del Re (kungasläkten), där kelternas kung stannade.

"Trumpetaren från Apricale" John Martin, soldat hos general Custer och den enda överlevande från massakern vid Little Big Horn. Ankomsten av några tempelriddare som lyckades fly från Provence och gömde sig i tornet. "På natten kan det finnas stjärnor / ovanför torget i Avrigue / för att du ska hitta tillbaka / till dina tankar": det praktfulla torget med sin fontän av gotiskt ursprung och stenbänkarna är byns hjärta, omgivna av ett otroligt byggnadskomplex av hus, gränder, trappor, stråvpelare, gångtunnlar och köksträdgårdar. Vackert är framför allt

Anna Bellomo della Torre

nätet av gamla gränder (carruggi) i sten (Via Mazzini, Via Castello, Via Cavour), trånga stenlagda och slingrande gränder som förbinds av branta trappor.

Bakom torget reser sig bönekapellet

Oratorio di San Bartolomeo, i vars interiör man kan beundra en vacker renässansmålning föreställande Madonna della Neve (1544). Mitt emot bönekapellet ligger församlingskyrkan från medeltiden, som nästan blev helt restaurerad under 1800-talet. Ovanför ligger slottet Castello della Lucertola, helt restaurerat. Det används i dag nästan uteslutande som kulturellt center. Där finns en hängande trädgård som är omgiven – liksom den högsta delen av byn – av en imponerande ringmur, med tre vackra valvportar. Ett av slottets fyrkantiga torn omvandlades senare till kyrktorn för församlingskyrkan.

Slutligen ska man inte missa församlingskyrkan Santa Maria degli Angeli, vid byns fot, med beundransvärda freskomålningar från renässansen och barocken. Strax utanför reser sig 1200-talskyrkan Sant'Antonio Abate med sin barockfasad och där kan man även se ruinerna från San Pietro in Ento, en romansk kyrka av benediktiniskt ursprung, den äldsta religiösa byggnaden i området.

I Apricale nedvärderar man dock inte samtida konst: cykeln på klocktornet, muralmålningarna på grändernas väggar, stålsidorna på bokmonumentet av Enzo Pazzagli och Claudio Nobbio. Den senare skriver: "Hedniska gud som lever här / du som kontrollerar klockornas klämtande / du som låter gräset växa / på terrassernas bälten / i Liguriens mest dolda / du som läser i vargarnas ögon om natten / Vad är jag för en riddare / om jag har förlorat så mycket tid / innan jag nått till djupet av hjärtat / i Nervias dal".

Nöjen och smaker

LOKALA PRODUKTER

Apricale, olivoljans stad, är den plats där taggiasca-oliven odlas. Det är en olivtyp som ger en extra jungfruolivolja av exceptionellt kvalitet. Bland de lokala produkterna finns även olivpaté, oliver i saltlake, pesto, akacia-honung och honung från kastanjeträd.

LOKALA RÄTTER

Den typiska menyn i Apricale börjar med en förrätt med fyllda grönsaker ("fiori di zucca" zucchiniplommar, "torta verde" grönsakspaj och "sardenaira" ligurisk focaccia). Sedan följer första varmrätten (primo piatto) som består av antingen ravioli (med kött-, borragine- eller betfyllning) eller tagliarini i pestosås. För huvudrätt (secondo piatto) står valet mellan ugnsbakad lammstek, kanin med oliver kokta i Rossesevin eller vildsvin med polenta. Typisk dessert är zabalone (en slags äggdotty) med pansarole (friterade småkakor) till.

UTFLYKTSMÅL

Apricale är den första kommunen i provinsen Imperia, och en av de första i Italien, som har fått både miljö-, kvalitets- och säkerhets-certifikat. Erkännandet kom efter ett långt och mödosamt arbete med att värda och värdera området.

EVENEMANG

Konstutställningar på slottet **Castello della Lucertola**. De evenemang som sker här är alltid stora kulturella begivenheter, som firandet av "Vintersolsståndet" (december-februari) eller utställningarna i samarbete med stiftelsen Maeght i Saint Paul de Vence (Frankrike), som i allmänhet brukar tillägnas berömda företrädare för fransk konst eller internationell samtida konst.

A som Amore (kärlek) i Apricale, en romantisk gastronomisk-musikalisk resebeskrivning för Alla hjärtans dag-veckan.

Skördefest för olivolja med lokala produkter, februari. Turnering i

pallone elastico (lokal bollsport), 20 juni-20 juli.

E le stelle stanno a guardare (Och stjärnorna ser på), en ambulerande teaterfestival med teatersällskapet Compagnia della Tosse från Genua. Scenografi av Lele Luzzati: landskapet förvandlas till en teaterscen, 1-16 augusti.

Fest för att fira skyddshelgonet Jungfru Marias födelse, procession genom byns gator ackompanjerad av musiker, den 8 september.

Pansarolafest, i centrum står den friterade småkakan som är typisk för byn, första eller andra söndagen i september.

Julbrasa, eldar tänds på byns torg, från julafton fram till trettondagen.

MUSEER OCH KONSTGALLERIER

Castello della Lucertola, museum och konstutställning året runt. Maj-juni öppet kl. 15-19 (måndagar stängt), juli-augusti kl. 16-19, 20-22 (söndagar även

kl. 10.30-12). Övriga månader: alla dagar kl. 14-18, måndagar stängt, söndagar även kl. 10.30-12. Sevärddheter: lanthöfverningarna från 1267, de äldsta i Ligurien, rummet som tillhörde "Grevinnan av Apricale", rummet som tillägnades enhetsrörelsen i Italien samt teatergalleriet med rekvisita från Teatro della Tosse av Emanuele Luzzati och Tonino Conte.

Atelier A, gravures (gravyr) av Danièle Noël, tel. fax +39 0184 208301.

Konstgalleri H. Heine, Via Martiri 118, tel. +39 0184 208635.

SPORT- OCH FRITIDSAKTIVITETER

Promenader, vandring och bergsaktiviteter vid utflyktsplatsen "Sciaccaigaglia" (Via Andrea Doria 4, tel. +39 0184 208062).

INKÖP

KONSTHANDLVERKARE

Atelier A
Via Cavour 8/a,
tel. +39 0184 208301,
gravyrateljé av Danièle Noël.

Vetrofficina
Via Cavour 10,
tel. +39 0184 208592,
mobil. +39 338 2406404,
Konstateljé, konstglas,
inredningsföremål.

DIVERSE

Piccolo Birrificio Del Guillare
Via IV Novembre 20,
tel. +39 0184 209022,
Framställning och försäljning av lokalt öl, även ekologiskt öl.

Un'Ida
Piazza V. Emanuele,
Presentartiklar, keramik,
lokala produkter.

Lady Beer
Via Roma
tel. +39 346 1224627,
www.ladybeer.com
Spontanjäst lokalt producerat öl med ekologisk jäst.

Garaccione Paolo
tel. +39 335 8427092,
Extra jungfruolivolja.

Gamba Patrizio
Foa,
tel. +39 339 1262157,
Olja, vin, oliver.

Moretti Aurora
Foa,
tel. +39 339 2407471,
Ekologiska produkter.

L'Angolo della Taggiasca
Via Roma,
tel. +39 0184 205078,
+39 346 0094334,
www.vallidelloio.it
Producentkooperativ som säljer extra jungfruolivolja och lokala produkter.

Zagni Marco
Via IV Novembre,
Trämöbler
tel. +39 0184 208239.

Pisano Danila
Via Martini 64,
tel. +39 0184 208551,
Rossesevin och extra jungfruolivolja från ekologiskt odlade taggiasca-oliver.

Tamagno Sandro
Via Cavour 54,
tel. +39 0184 208266,
Extra jungfruolivolja på taggiasca-oliver.

Malanima Massimo
tel. +39 0184 208225,
mobil. 339 8625090,
Extra jungfruolivolja.

Zagni Simona
Osaggio
tel. +39 338 4014687,
Extra jungfruolivolja.

Pisano Luciano
tel. +39 0184 208555,
Extra jungfruolivolja.

RESTAURANGER

RESTAURANGER

A Ciassa
Piazza Vittorio Emanuele II,
tel. +39 0184 208588,
Måndagar stängt, lokal trattoria som serverar grönsaksfyllda ravioli med svamp, kanin på liguriskt vis.

La Capanna da Baci
Via Roma 14-16,
tel. +39 0184 208137,
www.masterweb.it/capanna
Antik restaurang med panoramaträdgård specialiserad på det lokala köket.

Apricale da Delio
Piazza Vittorio Veneto 9,
tel. +39 0184 208008,
Traditionellt tillagad ligurisk meny att avnjuta på den vackra terrassen med utsikt.

La Favorita
Strada San Pietro,
tel. +39 0184 208186,
www.la-favorita-apricale.it,
Lokala maträtter från västra Ligurien, bokning för banketter och fester, panoramautsikt.

La Lucertola
Via Roma 48,
tel. +39 0184 209003.

Grotte della Locanda
Via Roma 1,
tel. +39 0184 208522,
Vinavsmakning och litet kök.

I Tarocchi
Via Roma 42/a,
tel. +39 0184 208643

INKVARTERING

AGRITURISM

Vinazza
Vaccarà,
tel. +39 0184 673051,
mobil. 347 1380932,
Den gamla stadsdelen är helt stängd för fordonstrafik. För att frakta bagage från parkeringarna utanför använd: "Censin", Ape Portabagagli, tel. +39 349 1847745

HOTELL OCH B&B

Locanda dei Carugi
Via Roma 12-14,
tel. +39 0184 209010,
fax 0184 209942,
www.locandadeicarugi.it
carugi@masterweb.it,
Världshus med stor charm mitt i den medeltida byn med vy över dalen.

Locanda Apricus
Via IV Novembre 5,
tel. +39 0184 209020,
mobil. +39 339 7963193,
apricuslocanda@libero.it,
www.apricuslocanda.com,
Strax nedanför den gamla stadsdelen med panoramautsikt och trädgård, omsorgsfullt dekorerade och inredda rum välkomnar gästerna för en exklusiv vistelse med hög kvalitet.

I Gatti B&B

Via IV Novembre 1,
tel. +39 0184 208022,
maribuscaglia@tiscali.it,
Panoramaterass, parkering och Internetanslutning

Da Giua' B&B
Piazza V. Emanuele 7,
tel. fax +39 0184 208555,
mobil. +39 339 6406957,
På det bedärande torget i den antika byn erbjuder "la casa dei nonni" välkomnande och viltsamma rum, varav ett med en öppen spis; från april till oktober serveras frukosten under bägarna på torget.

Le Querce di Sara B&B
Cancel,
tel. +39 0184 208285,
+39 339 8625090

Apricale, Un'Ida
Semesterbostad,
Piazza V. Emanuele II 4,
tel. +39 339 3965471,
robertonobbio@virgilio.it.

PARKERING FÖR HUSBILAR

Camping delle Rose
3 km från byn på landsvägen mot Pigna.